

Pianovirtuoos, componiste en musicologe

Het Frysk Muzyk Argyf herbergt talloze composities van Friese componisten. In het *Friesch Dagblad* wordt wekelijks een componist belicht. Vandaag deel 3: Aafke Komter-Kuipers

Frysk Muzyk Argyf
Jurjen Vis

Aaafke Komter-Kuipers (1876-1943) werd geboren uit Friese ouders, maar haar wieg stond in Rotterdam. In 1902 trouwde ze met haar achterneef, de in Leeuwarden geboren kunstschilder Douwe Komter. Aafke en Douwe woonden achtereenvolgens in Laren, Amsterdam en vanaf 1926 weer in Laren. 'Friezen om utens' waren ze, buitenfriezen; ze voelden zich in hart en nieren Fries.

Aafke had een opmerkelijke carrière. In 1901 debuteerde ze als pianosoliste bij het Utrechts Symfonie Orkest in de *Burleske* van Richard Strauss, een berucht virtuozenstuk. Komter-Kuipers was de eerste vrouw die het speelde. Het aanbod om het onder de componist nog een keer te doen, moest ze afslaan omdat ze zwanger was. Toen haar drie kinderen het huis uit waren ontwikkelde ze zich als klaveciniëte en gaf na 1925 concerten op oude instrumenten en nagebouwde fabrieksklavencimbels.

Zo speelden ze in 1932 op het Muider-slot. Tegenwoordig wordt algemeen aangenomen dat Gustav-Leonhardt (1928-2012) Nederlands eerste echte klavecinist was. Niets is minder waar: Aafke Komter-Kuipers was hem voorgegaan. Leonhardt wist dit en hij moet haar bovendien hebben gekend, al was het alleen maar omdat zijn vader George samenspeelde met Aafkes zoon Maarten.

In 1933 publiceerde Komter-Kuipers als eerste een muziekgeschiedenis van een Nederlandse provincie: *Muzyk yn Fryslân oant 1800*. Nota bene - weliswaar met hulp - in het Fries. Nadat zij in 1937 vijf liederen van Constantijn Huygens had uitgegeven en twee jaar later tien Friese liederen van Gysbert Japicx, moest zij het rustiger aan doen. Een hartkwaal die ze sinds 1938 had, belette haar het reizen en optreden. In april 1938 was ze voor het laatst in Fryslân. De installatie van de Fryske Akademy in september dat jaar en haar benoeming tot lid heeft ze op afstand gevolgd. Het was zwaar; vaak lag ze hele dagen in bed. Desondanks is zij als componiste opgebloeid en had ze zelfs een

Naast pianosoliste en componiste ontpopte Komter-Kuipers zich als publicist van de eerste muziekgeschiedenis van een Nederlandse provincie. Foto: Frysk Muzyk Argyf

vruchtbare herfst. Tussen 1939 en 1942 zette de componiste twaalf teksten van nog levende en met haar bevriende Friese dichters op muziek: teksten van Fedde Schurer, Ype Poortinga en Jelle Hindriks Brouwer. Ze schreef de liederen in een idioom waarin zij zich het

meest thuis voelde: de romantiek van Mendelssohn, Schumann, Brahms en Cornelius.

Aafke Komter-Kuipers haar productie kan worden bestudeerd, gespeeld en zelfs beluisterd in haar biografie uit 2011, *Een Friezin vol muziek*. Aafke Kuipers (1876-1943). In de

bijlagen van dat prachtig uitgegeven boek zitten de teksten en noten van al haar liederen en een cd waarop Wanda Peters - achterkleindochter van de componiste - ze zingt.

Jurjen Vis is musicoloog en geschiedkundige